

บันทึก

เรื่อง ทารือปัญหาข้อกฎหมายว่าชั้นสนและน้ำมันสนเป็นของป่าหรือไม่ (ปัญหาคำนิยาม “ของป่า” ตามมาตรา ๔ (๗) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔)

กรมป่าไม้ได้มีหนังสือ ที่ กษ ๐๗๐๗/๒๗๑๖๙ ลงวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๒๗ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า กรมป่าไม้ได้พิจารณาเห็นว่า ปัจจุบันนี้ราษฎรได้ลักลอบขุดเจาะเผาต้นสนเอายางสนซึ่งเป็นของป่าหวงห้ามตามพระราชกฤษฎีกากำหนดของป่าหวงห้าม พ.ศ. ๒๕๐๙ เจ้าหน้าที่ต้องตรวจจับกุมในขณะที่กระทำผิด ณ ที่ต้นสนในป่า จึงจะดำเนินคดีและลงโทษผู้กระทำผิดได้ แต่เจ้าหน้าที่ป่าไม้ตรวจตราได้ไม่ทั่วถึงเพราะในป่าสนมีอาณาเขตกว้างขวางมาก เมื่อราษฎรลักลอบนำยางสนออกมากลั่นเป็นชั้นสนและน้ำมันสนนำมาจำหน่ายในท้องตลาด พนักงานเจ้าหน้าที่ก็ตรวจจับกุมและยึดชั้นสนและน้ำมันสนดำเนินคดีไม่ได้ เพราะทางราชการมิได้กำหนดให้ชั้นสนและน้ำมันสนเป็นของป่าหวงห้าม ทำให้ชั้นสนและน้ำมันสนที่กรมป่าไม้ผลิตขึ้นเองขายไม่ได้ ชั้นสนและน้ำมันสนที่ราษฎรลักลอบนำยางสนออกมากลั่นจำหน่ายมีราคาสูงกว่าทำให้กรมป่าไม้เสียหาย กรมป่าไม้จึงร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดชั้นสนและน้ำมันสนเป็นของป่าหวงห้ามเสนอกระทรวงเกษตรและสหกรณ์นำเสนอที่ประชุมคณะกรรมการนโยบายป่าไม้พิจารณา ที่ประชุมมีความเห็นขัดแย้งกันเป็น ๒ ฝ่าย กล่าวคือ

ฝ่ายที่หนึ่ง มีความเห็นว่า ชั้นสนและน้ำมันสนเป็นผลิตภัณฑ์ที่เอายางสนมาผสมกับสิ่งอื่น ตามกรรมวิธีการผลิต ชั้นสนและน้ำมันสนจึงมิใช่ของป่าตามมาตรา ๔ (๗) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ จึงกำหนดให้ชั้นสนและน้ำมันสนเป็นของป่าหวงห้ามไม่ได้

ฝ่ายที่สอง มีความเห็นว่า ชั้นสนและน้ำมันสนเกิดจากการกลั่นยางสนตามกรรมวิธีต่างๆ โดยไม่ต้องเติมสารเคมีหรือสารแปลกปลอมอื่นใดลงไปเลย (นอกจากน้ำเพื่อเป็นการไหม้) ชั้นสนและน้ำมันสนอยู่ในสภาพวัตถุดิบ เป็นของป่าตามมาตรา ๔ (๗) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ มิใช่ผลิตภัณฑ์ จึงกำหนดให้ชั้นสนและน้ำมันสนเป็นของป่าหวงห้ามได้

กรมป่าไม้จึงขอให้วินิจฉัยปัญหากฎหมายตามบทนิยามศัพท์ ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ มาตรา ๔ (๗)^๑ คำว่า “ของป่า” หมายความว่า บรรดา

^๑มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

๑ล๑

๑ล๑

(๗) “ของป่า” หมายความว่า บรรดาของที่เกิดหรือมีขึ้นในป่าตามธรรมชาติ คือ

ก. ไม้ รวมทั้งส่วนต่างๆ ของไม้ ถ่านไม้ น้ำมันไม้ ยางไม้ ตลอดจนสิ่งอื่น ๆ ที่เกิดจากไม้

ข. พืชต่างๆ ตลอดจนสิ่งอื่น ๆ ที่เกิดจากพืชนั้น

ค. รังนก ครั่ง รวงผึ้ง และมูลค้างคาว

ของที่เกิดหรือมีขึ้นในป่าตามธรรมชาติ โดยเฉพาะข้อ ก. คือ ไม้.....ฯลฯ น้ำมันไม้ ยางไม้ ตลอดจนสิ่งอื่น ๆ ที่เกิดจากไม้ จะรวมถึงชันสนและน้ำมันสนที่บุคคลทำขึ้นถือว่าเป็น “ของป่า” ทำนองเดียวกับถ่านไม้ด้วยหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๓) ได้พิจารณาข้อหาหรือดังกล่าว ประกอบกับได้ฟังข้อเท็จจริงจากผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมป่าไม้) แล้ว เห็นว่าข้อหาหรือที่ว่าชันสน (Rosin) และน้ำมันสน (Turpentine Oil) เป็นของป่าตามบทนิยามมาตรา ๔ (๗) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ หรือไม้นั้น เมื่อพิจารณาจากบทนิยาม “ของป่า” ที่กำหนดให้หมายความว่า “บรรดาของที่เกิดหรือมีขึ้นในป่าตามธรรมชาติ” แล้ว จะเห็นได้ว่า สารสำคัญที่จะเป็นของป่านั้นจะต้องประกอบด้วยข้อเท็จจริง ๒ ประการ คือ (๑) เกิดหรือมีขึ้นในป่า และ (๒) เกิดหรือมีขึ้นตามธรรมชาติ สำหรับชันสนและน้ำมันสนนั้น พิจารณาจากข้อเท็จจริงได้ความว่าของทั้งสองชนิดนี้หาได้เกิดขึ้นในป่าตามธรรมชาติไม่แต่เป็นสิ่งที่ได้มาจากมีผู้นำยางสนดิบจากในป่ามาทำการกลั่น (distillation) ซึ่งการกลั่นนี้ก็คือกระบวนการที่จะคัดเอาแต่ส่วนหรือสิ่งที่สำคัญหรือที่เป็นเนื้อแท้ออกมา (ด้วยวิธีต้มให้ออกเป็นไอ แล้วใช้ความเย็นบังคับให้เป็นของเหลว) ฉะนั้น จึงเห็นได้ว่า ชันสนและน้ำมันสนมิได้เป็นของที่เกิดหรือมีขึ้นในป่าตามสภาพธรรมชาติ แต่เกิดจากกรรมวิธีที่บุคคลทำขึ้นมา กรรมวิธีในการกลั่นนี้อาจกระทำได้หลายวิธีแตกต่างกันไป เช่น กลั่นโดยใช้เตาไฟ กลั่นโดยใช้น้ำธรรมดา หรือเติมสารเคมีหรือสารอื่นใดลงไปเพื่อขับเอาน้ำออก แต่ไม่ว่าจะใช้กรรมวิธีใดก็ตาม ก็เป็นการกระทำที่จะให้ชันสนและน้ำมันสนจากยางสนดิบที่เกิดขึ้นตามสภาพธรรมชาติ ฉะนั้น เมื่อชันสนและน้ำมันสนมิได้มีหรือเกิดขึ้นในป่าตามธรรมชาติ ชันสนและน้ำมันสนจึงมิใช่ของป่าตามบทนิยามของมาตรา ๔ (๗) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔

สำหรับข้อหาหรือของกรมป่าไม้ที่ถามมาโดยเฉพาะว่า นิยาม “ของป่า” ในมาตรา ๔ (๗) ก. ที่ว่า “ไม้ รวมทั้งส่วนต่างๆ ของไม้ ถ่านไม้ น้ำมันไม้ ยางไม้ ตลอดจนสิ่งอื่น ๆ ที่เกิดจากไม้” จะรวมถึงชันสนและน้ำมันสนที่บุคคลทำขึ้น ซึ่งจะถือว่าเป็นของป่าทำนองเดียวกับถ่านไม้ที่บุคคลทำขึ้นด้วยหรือไม่ นั้น เห็นว่า บรรดาของป่าที่ระบุไว้ในมาตรา ๔ (๗) ก. นั้น เป็นเพียงตัวอย่างของของป่าจำพวกหนึ่งที่กฎหมายได้ให้ไว้ ตัวอย่างของป่าดังกล่าวใน ก. นี้ จะต้องอ่านประกอบกับความในตอนที่ว่าของป่า หมายความว่า บรรดาของที่เกิดหรือมีขึ้นในป่าตามธรรมชาติ ซึ่งเมื่ออ่านประกอบกันแล้วก็จะได้ว่า บรรดาไม้ก็ดี หรือส่วนต่างๆ ของไม้ก็ดี หรือถ่านไม้ น้ำมันไม้หรือยางไม้ก็ดี จะเป็นของป่าตามบทนิยามนั้นจะต้องเกิดหรือมีขึ้นในป่าตามธรรมชาติแต่ทั้งนี้ยกเว้นสำหรับถ่านไม้ที่บุคคลทำขึ้น ซึ่งแม้ว่าจะเป็นของที่บุคคลทำขึ้นก็ตาม แต่คำว่าถ่านไม้ในตอนท้ายของ (๗) ได้บัญญัติเป็นข้อยกเว้นไว้โดยเฉพาะว่าให้หมายความรวมถึงถ่านไม้ที่บุคคลทำขึ้นด้วย ดังนั้น สำหรับชันสนและน้ำมันสนที่บุคคลทำขึ้นนั้น เมื่อบทนิยามมิได้กำหนดให้ของป่าหมายความรวมถึงชันสนและน้ำมันสดังกล่าว ชันสนและน้ำมันสนที่บุคคลทำขึ้นก็ไม่อาจถือว่าเป็นของป่าเหมือนกับถ่านไม้ได้

ง. หินที่ไม่ใช่แร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่และหมายความรวมถึงถ่านไม้ที่บุคคลทำขึ้นด้วย

ฉะนั้น กล่าวโดยสรุปคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมายคณะที่ ๓) เห็นว่า ชั้นสนและน้ำมันสนไม่ใช่ของป่าตามบทนิยามคำว่า “ของป่า” ในมาตรา ๔ (๗) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔

(ลงชื่อ) อมร จันทรมบูรณ์
(นายอมร จันทรมบูรณ์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
มกราคม ๒๕๒๘